

Sygn. akt VIII Cz 299/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO. Katarzyna Borowy (spr.)

Sędziowie: SO. Hanna Matuszewska, SO. Małgorzata Kończal

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 maja 2013 r.

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzyciela **S. K.**

przeciwko dłużnikowi **A. G.**

w przedmiocie skargi na czynności komornika

na skutek zażalenia dłużnika **A. G.**

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 27 marca 2013 r.

sygn. akt XI Co 220/13

p o s t a n a w i a : oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie z wniosku wierzyciela S. K. w przedmiocie skargi dłużnika z dnia 22 lutego 2013 roku na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu Marka Gajdy, tj. postanowienie z dnia 1 lutego 2013 r. wydane w sprawie Km 12355/12 w części dotyczącej ustalenia opłaty stosunkowej na kwotę 5 440,46 zł oraz wniosku dłużnika o obniżenie przedmiotowej opłaty postanowił:

1. oddalić skargę;
2. oddalić wniosek;
3. obciążyć dłużnika kosztami postępowania skargowego.

Sąd I instancji wskazał, że w dniu 22 lutego 2013 r. dłużnik A. G. złożył skargę na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu Marka Gajdy z dnia 1 lutego 2013 r. wydane w sprawie Km 12355/12 w części dotyczącej ustalenia opłaty stosunkowej na kwotę 5 440,46 zł.

W uzasadnieniu dłużnik wskazał, że w dniu 15 listopada 2012 r. zawarł z wierzycielem ugodę, wskutek której roszczenie wygasło. Dodatkowo zaznaczył, że art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji będący podstawą naliczenia opłaty stosunkowej jest obecnie przedmiotem skargi konstytucyjnej. Dłużnik podniósł

także, że koszty, jakie poniósł Komornik Marek Gajda wykonując czynności egzekucyjne są niewspółmiernie niskie w porównaniu do żądanej kwoty, co Sąd potraktował jako wniosek o obniżenie opłaty stosunkowej.

W odpowiedzi na skargę Komornik wniósł o jej oddalenie, podnosząc, że opłata stosunkowa w wysokości 5 440,46 zł została wyliczona w wysokości 5% od roszczenia przysługującego wierzycielowi na podstawie tytułu wykonawczego, które na dzień umorzenia postępowania wynosiło 108 809,14 zł.

W odniesieniu do wniosku o obniżenie opłaty stosunkowej Komornik wskazał, że „nakład pracy” to nie wysiłek fizyczny i intelektualny komornika sądowego jako osoby fizycznej. Komornik jest organem egzekucyjnym, działa na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji). Komornik finansuje działalność egzekucyjną w sposób określony przez ustawę o komornikach sądowych i egzekucji. Według art. 3a u.o.k.s.i.e. komornik wykonuje powierzone mu czynności na własny rachunek. Działanie na własny rachunek oznacza pokrywanie kosztów egzekucji przychodami z opłat.

W ocenie Sądu Rejonowego skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Postępowanie egzekucyjne Km 12355/12 umorzone zostało na wniosek wierzyciela. Zgodnie z przepisem art. 49 ust. 2 zd. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U.2011.231.1376 j.t.) w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 Kodeksu postępowania cywilnego komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. 5% z kwoty 108 809,14 zł (kwoty roszczenia przysługującego wierzycielowi na podstawie tytułu wykonawczego) wynosi 5 440,46 zł. Opłata w przypadku umorzenia egzekucji na wniosek wierzyciela w wysokości 5 % jest najniższą opłatą ustaloną przez ustawodawcę.

W odniesieniu do zarzutu, iż przepis art. 49 ust. 2 u.k.s.e. jest obecnie przedmiotem skargi konstytucyjnej wskazać należy, że dopóki Trybunał Konstytucyjny nie wyda orzeczenia stwierdzającego niezgodność danego przepisu z konstytucją dopóty przepis ten jest prawem powszechnie obowiązującym.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie I sentencji.

Wniosek o obniżenie opłaty stosunkowej również nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z przepisem art. 49 ust. 10 u.k.s.e., rozpoznając wniosek o obniżenie opłaty, sąd bierze pod uwagę w szczególności nakład pracy komornika i sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów. Zdaniem Sądu I instancji opłata egzekucyjna powinna ulec obniżeniu wówczas, gdy wnioskodawca wykaże, że nie jest w stanie jej ponieść bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny - analogicznie jak w przypadku wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Tymczasem wnioskodawca nie wykazał, by nie był w stanie ponieść tej opłaty. W istocie nie przedstawił on we wniosku jakichkolwiek danych na temat swojej sytuacji finansowej.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy oddalił wniosek o obniżenie opłaty stosunkowej w punkcie II sentencji.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 770 kpc.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł dłużnik podnosząc, że w dniu 26 lutego Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w stanie prawnym obowiązującym od 28 grudnia 2007 r. do 16 czerwca 2010 r. w zakresie, w jakim w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela nie dopuszcza możliwości obniżenia wysokości opłaty stosunkowej, w zależności od nakładu pracy komornika, jest niezgodny z art. 69 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem dłużnika pobieranie opłaty egzekucyjnej w przypadku umorzenia postępowania jest sprzeczne z koncepcją ustawy o komornikach. Wymaga ona uwzględnienia realnego, a nie formalnie rozumianego nakładu kosztów, czasu i

wysiłku komornika jako kryterium przyznania mu wynagrodzenia. Opłata stosunkowa jest bowiem co do zasady ściśle związana z efektami działań komornika.

SĄD OKRĘGOWY zważył, co następuje:

Zażalenie wniesione przez dłużnika nie jest uzasadnione.

Sąd I instancji potraktował wniesioną przez dłużniczkę skargę na wysokość ustalonej przez komornika opłaty również jako wniosek o jej obniżenie nie znajdując jednocześnie przesłanek do jej miarkowania.

Dłużnik w zażaleniu kwestionując rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Faktycznie w wyroku z dnia 26 lutego 2013 r. sygn. akt SK 12/11 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1376 oraz z 2012 r. poz. 759 i 1544), w stanie prawnym obowiązującym od 28 grudnia 2007 r. do 16 czerwca 2010 r. w zakresie, w jakim w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela nie dopuszcza możliwości obniżenia wysokości opłaty stosunkowej, w zależności od nakładu pracy komornika jest niezgodny z art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, adekwatnym instrumentem służącym eliminowaniu przypadków rażącej niewspółmierności wysokości opłaty egzekucyjnej (ustalonej na 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania) do nakładu pracy komornika i efektów jego działań, w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 k.p.c., jest mechanizm „miarkowania” tej opłaty uregulowany w art. 49 ust. 7-10 ustawy o komornikach. Obniżenie opłaty egzekucyjnej określonej w art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach może nastąpić na wniosek dłużnika złożony w terminie 7 dni od dnia uzyskania informacji o ściąganiu opłaty albo od dnia doręczenia postanowienia komornika, w którym wzywa on dłużnika do uiszczenia należności z tytułu opłaty w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 49 ust. 8 ustawy o komornikach). Po wpływie wniosku do sądu, sąd przesyła komornikowi, który w terminie trzech dni na piśmie sporządza uzasadnienie dokonania zaskarżonej czynności oraz przekazuje je wraz z aktami egzekucyjnymi do sądu, chyba że wniosek uwzględni w całości, o czym zawiadamia sąd i wnioskodawcę (dłużnika) oraz zainteresowanych, których uwzględnienie wniosku dotyczy (zob. art. 767 § 4 k.p.c. w związku z art. 49 ust. 9 ustawy o komornikach). Zarówno sąd, jak i komornik (uwzględnivszy wniosek w całości), ustalając wysokość obniżonej opłaty egzekucyjnej, są obowiązani uwzględnić okoliczności konkretnej sprawy, a w szczególności nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów (art. 49 ust. 10 ustawy o komornikach).

Trybunał Konstytucyjny zważył jednocześnie, że gdyby skarżący w niniejszej sprawie wniósł skargę konstytucyjną w stanie prawnym, w którym obowiązuje art. 49 ust. 7-10 ustawy o komornikach, to wynik oceny przez Trybunał konstytucyjności kwestionowanego art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach (w zakresie, w jakim pozwala komornikom sądowym na pobranie od dłużnika opłaty stosunkowej w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, bez względu na skuteczność prowadzonego postępowania egzekucyjnego) prawdopodobnie byłby odmienny.

Wyrok powyższy został opublikowany w Dzienniku Ustaw (2013 poz. 350) z dnia 14.03.2013 r.

W konsekwencji stwierdzić należy, że sposób ustalenia przez Komornika opłaty stosunkowej był zgodny z art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.). Nie ma przesłanek by przyjąć, że przepis ten nie był zgodny z Konstytucją od momentu, gdy ustawodawca przewidział możliwość miarkowania opłaty stosunkowej.

Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazał, że wnioskodawca nie wykazał, że nie może ponieść opłaty bez uszczerbku niezbędnego utrzymania siebie i rodziny – analogicznie jak w przypadku wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych co uniemożliwia jej obniżenie.

W zażaleniu dłużnik nie kwestionuje powyższego ustalenia, podnosząc, że opłata powinna być pochodną działań podjętych przez komornika i powiązana z efektywnością jego działań.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji nie określa zamkniętego katalogu przestępstw, jakimi kierować się winien sąd decydując o obniżce opłaty egzekucyjnej. Z treści art. 49 ust 10 u.k.s.e. wynika, że w szczególności sąd winien wziąć pod uwagę nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów.

Dokonując oceny nakładu pracy komornika w danej sprawie egzekucyjnej należy mieć tę oczywistą regułę na względzie. Konieczne jest również określenie jakiegoś punktu odniesienia, niejako wzorcowego nakładu pracy, z którym można by porównać nakład pracy poniesiony przez komornika w konkretnej sprawie, aby móc następnie ocenić ten nakład jako niski, normalny lub wysoki lub też prościej - jako uzasadniający obniżkę opłaty i nieuzasadniający takiej obniżki. Nakład pracy komornika jest różny i zależy przede wszystkim od wskazanego przez wierzyciela sposobu egzekucji, np. egzekucja z nieruchomości wymaga od komornika znacznie większego nakładu pracy niż egzekucja z rachunku bankowego. Nie można również tracić z pola widzenia tego, iż komornik jest funkcjonariuszem publicznym działającym na podstawie i w granicach prawa, tym samym to przepisy określają kompetencje i zakres czynności komornika, a więc również i nakład pracy przy poszczególnych sposobach egzekucji. Zakładając racjonalność ustawodawcy należy uznać, że określona w art. 49 ust. 1 u.k.s.e. wysokość opłaty egzekucyjnej odpowiada normalnemu nakładowi pracy poniesionemu przez komornika przy danym sposobie egzekucji, stąd obniżkę opłaty mógłby uzasadniać jedynie nakład pracy niższy.

Trudno czynić komornikowi zarzut, że przy wspomnianej już egzekucji z rachunku bankowego jego czynności ograniczają się w zasadzie do wysłania zajęcia wierzytelności do banku prowadzącego rachunek dłużnika, gdyż o rodzaju podjętych czynności decydują przepisy. Nie można oceniać nakładu pracy w oderwaniu od wskazanego przez wierzyciela sposobu egzekucji, gdyż prowadziłoby to do absurdalnych rezultatów, np. wskazanie przez wierzyciela egzekucji z rachunku bankowego już samo w sobie stanowiłoby przesłankę obniżenia opłaty. Należy również pamiętać, że wysokość opłaty stosunkowej jest zróżnicowana w zależności od sposobu egzekucji, a więc ustawodawca dokonał już niejako oceny nakładu pracy komornika i uznając ten nakład za mniejszy przy niektórych sposobach egzekucji (egzekucja z rachunku bankowego, egzekucja z wynagrodzenia za pracę) - zmniejszył wysokość opłaty stosunkowej. Wszystko powyższe prowadzi do wniosku, iż nakład pracy komornika nie powinien być samodzielną przesłanką obniżenia opłaty egzekucyjnej. (tak też. P. Biezuński „Miarkowanie opłaty egzekucyjnej” Monitor Prawniczy 2013 nr 4).

W sprawie Km 12355/12 Komornik podejmował liczne czynności do momentu gdy wpłynął wniosek o umorzenie postępowania. Wniosek egzekucyjny w sprawie Km 12355/12 wpłynął do kancelarii komornika w dniu 11.10.2012 r. Wierzyciel wskazał następujące sposoby egzekucji:

- z rachunków bankowych,
- z wierzytelności,
- ruchomości dłużnika.

Wierzyciel wniósł także o zwrócenie się do Urzędu Skarbowego i ZUS o ujawnienie wszelkich rachunków bankowych należących do dłużnika. Komornik m.in. dokonał zajęcia rachunków bankowych, dokonał zajęcia wierzytelności oraz wystosował do 8 banków pisma zawiadamiające o zajęciu rachunków bankowych dokonał zajęcia udziałów w spółce jawnej. Ponadto wykonywał czynności terenowe w dniu 11.10.2012 r. oraz szereg innych czynności.

Biorąc pod uwagę wskazane przez wierzyciela sposoby egzekucji nakład pracy komornika należy uznać za standardowy.

Zgodnie z art. 49 ust. 2 ukse w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 kpc komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5 % wartości świadczenia pozostającego do wyegzekwowania, jednak nie niższą niż 1/10 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 1/10 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Samodzielnej przesłanki obniżenia opłaty nie może stanowić fakt, że jest wysoka. Miarkowanie wysokości opłaty stanowi odstępstwo od ustalania jej wysokości zgodnie z regułami wynikającymi z u.k.s.e. Stąd też jedynie w przypadku niewielkiego nakładu pracy w stosunku do stosowanego sposobu egzekucji możliwe jest miarkowanie opłaty.

Z całą pewnością dłużnik nie wykazał też, aby jego sytuacja majątkową uzasadniała miarkowanie opłaty.

Reasumując stwierdzić należy, że zarzuty podniesione w zażaleniu nie były uzasadnione wobec czego podlegało ono oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 i 13 § 2 kpc.